

**OIKEUDELLINEN TARKASTELU / ESIOPETUS-, KOULULAIS- JA OPISKELIJAKULJETUKSIA AJALLE
1.8.2025-31.7.2026 / OSAKOKONAISUUS 5 KOSKEVASSA HANKINNASSA ETENEMINEN**

7.1.2025

Esiopetus-, koululais- ja opiskelijakuljetusten hankintaa ajalle 1.8.2025-31.7.2026 / Osakokonaisuus 5 koskevassa hankintailmoituksessa (julkaisunumero 769516-2024) ja tarjouspyynnössä liitteineen on hankintailmoituksen julkaisemisen jälkeen havaittu tarkistus- / muutostarpeita, joiden johdosta tulee tarkasteltavaksi hankinnassa etenemistä koskeva menettely.

Oikeudellinen sääntely ja oikeuskäytäntö

Korjausilmoitus

Julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 1397/2016 58 §:n 1 momentin 8 kohdassa viitataan korjausilmoituksella ilmoitukseen, jolla ilmoitetaan säännöksen 1-5 kohdissa tarkoitettuihin ilmoituksiin kohdistuneista muutoksista.

Hallituksen esityksessä 108/2016 vp, s. 155 todetaan:

”Momentin 8 ja 9 kohdan mukaan hankintayksikön olisi toimitettava julkaistavaksi myös korjausilmoitus, mikäli alkuperäiseen 1–5 kohdassa tarkoitettuun ilmoitukseen on kohdistunut muutoksia ilmoituksen julkaisemisen jälkeen, sekä hankinta- ja käyttöoikeussopimusten sopimuskauden aikaisia muutoksia koskeva ilmoitus ehdotetun 136 §:n 2 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetuista muutoksista.”

Hallituksen kyseisessä esityksessä, s. 165 todetaan:

”Koska vertailukelpoisten tarjousten tekeminen on riippuvainen tarjouspyynnöstä ja koska tarjouspyynnön sisältö vaikuttaa myös toimittajien kiinnostukseen osallistua tarjouskilpailuun, olennaisista muutoksista tarjouspyynnössä tulisi ilmoittaa alkuperäisen hankintailmoituksen korjausilmoituksella HILMA-palvelussa. Vähäisistä tarjouspyynnön ja muiden hankinta-asiakirjojen muutoksista tulisi ilmoittaa tarjouskilpailuun osallistuneille toimittajille.”

Tulkinta on oikeuskäytännössä sittemmin tiukentunut. Olennaisten muutosten tilanteissa tulee hankinta keskeyttää, edeten hankinnassa uuden hankintailmoituksen julkaisemisen kautta. (Ks. mm. KHO:2022:1, KHO:2017:139, MAO:129/2024, MAO:415/2023, MAO:H431/2022).

Korkein hallinto-oikeus on ratkaisussaan KHO:2022:1 Euroopan unionin tuomioistuimen antamaan ratkaisuun C-298/15 Borta viitaten katsonut, etteivät riittävä tiedottaminen tarjouspyynnön muutoksista tai korjausilmoituksen julkaiseminen takaa yhdenvertaista ja syrjimätöntä kohtelua, jos muutokset ovat niin olennaisia, että ne olisivat houkutelleet potentiaalisia tarjoajia, jotka eivät ilman muutoksia olisi voineet jättää tarjousta. Toisin kuin hankintalakia koskevassa hallituksen esityksessä (HE 108/2016 vp) on viitattu, tällä tavalla olennaisten muutosten tekeminen ei ratkaisun mukaan ole mahdollista ilmoittamalla niistä vain korjausilmoituksella.

Hankinnan keskeyttäminen

Julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 1397/2016 125 §:n mukaan:

”Hankintamenettely voidaan keskeyttää vain todellisesta ja perustellusta syystä.

Hankintamenettelyn keskeyttämistä koskevaan ratkaisuun sovelletaan, mitä hankintaa koskevasta päätöksestä säädetään 123 §:ssä.”

Lain 123 §:n mukaan:

”Hankintayksikön on tehtävä ehdokkaiden ja tarjoajien asemaan vaikuttavista ratkaisuksista sekä tarjousmenettelyn ratkaisusta kirjallinen päätös, joka on perusteltava.

Päätöksestä tai siihen liittyvistä asiakirjoista on käytävä ilmi ratkaisuun olennaisesti vaikuttaneet seikat, joita ovat ainakin ehdokkaan, tarjoajan tai tarjouksen hylkäämisen perusteet sekä keskeiset perusteet, joilla hyväksytyjen tarjousten vertailu on tehty. Päätöksessä, joka koskee puitejärjestelyyn perustuvan hankinnan kilpailuttamista, on riittävää todeta seikat, jotka osoittavat, että tarjousten valinta- ja vertailuperusteita on sovellettu 43 §:ssä edellytetyllä tavalla. Jos hankinnassa on noudatettava 129 §:ssä tarkoitettua odotusaikaa, päätöksestä tai siihen liittyvistä asiakirjoista on lisäksi käytävä ilmi, minkä ajan kuluttua hankintasopimus voidaan tehdä.

Hankintayksikön ei tarvitse tehdä tässä pykälässä tarkoitettua päätöstä 41 §:ssä tarkoitettua lisätilauksesta tai 153 §:ssä tarkoitettua hankinnan väliaikaisesta järjestämisestä.

Puitejärjestelyyn perustuvassa hankinnassa hankintayksikön ei tarvitse tehdä tässä pykälässä tarkoitettua päätöstä, jos:

- 1) hankinta tehdään puitejärjestelyssä vahvistettujen ehtojen mukaisesti ilman kilpailuttamista; tai
- 2) puitejärjestelyyn perustuvassa kilpailuttamisessa hankinnan arvo ei ylitä EU-kynnyсарvoa.”

Korkein hallinto-oikeus on ratkaisussaan KHO:2017:110 todennut hyväksyttäväksi hankinnan keskeyttämisen perusteeksi Euroopan unionin oikeuskäytännössä katsotun sen, että tarjouspyyntö on osoittautunut tulkinvaraiseksi tai virheelliseksi. Kotimaisen oikeuskäytännön mukaan hyväksyttävänä keskeyttämisperusteena on pidetty esimerkiksi hankintayksikön muuttunutta rahoitustilannetta, hankinnan kohteen tai hankinnan tarpeen muuttumista hankintamenettelyn aikana ja epäonnistunutta tarjouspyyntöä, jonka perusteella on ollut mahdotonta suorittaa vertailua. Korkein hallinto-oikeus viittaa ratkaisussaan lisäksi talousvaliokunnan mietintöön (TaVM 48/2010 vp), jossa on hankintalain 73 a §:n osalta tuotu esiin oikeuskäytännössä lisäksi todetun, ettei hankintamenettelyn keskeyttäminen edellytä vakavien tai poikkeuksellisten seikkojen olemassaoloa. Korkein hallinto-oikeus toteaa edelleen, että hankintamenettelyn keskeyttämisen edellytyksenä oleva todellinen ja perusteltu syy voi johtua hankintayksikön omasta toiminnasta tai laiminlyönnistä.

Hankintamenettelyn keskeyttämisen perusteiksi oli tapauksessa ilmoitettu tarjouspyyntöasiakirjojen epäselvyys ja hankintapäätöksen perustelujen puutteellisuus. Voimassa olevan julkisista hankinnoista ja käyttöoikeuksista annetun lain 1397/2016 125 §, jossa säädetään hankinnan keskeyttämisestä, on hallituksen esityksessä HE 108/2016 vp, s. 223 todetun mukaisesti muuttumaton aiemman hankintalain 73 a §:ään nähden.

Korkein hallinto-oikeus on ratkaisussaan KHO:2017:110 edelleen todennut: ”Hankintalain 80 §:n yksityiskohtaisten perustelujen (HE 190/2009 vp) mukaan, jos virhe on oikeudelliselta laadultaan sellainen, että jo tarjouspyyntö on ollut lainvastainen, hankintamenettelyssä tulee harkittavaksi hankintamenettelyn keskeyttäminen. Oikeuskäytännössä muotoutuneena hankintamenettelyn keskeyttämisen edellytyksenä on, että keskeyttämisen syy on todellinen ja ettei keskeyttäminen merkitse ehdokkaiden tai tarjoajien syrjivää tai epätasapuolista kohtelua.” Voimassa olevan julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 1397/2016 132 §, jossa säädetään hankintaoikaisun tekemisestä, vastaa hallituksen esityksessä HE 108/2016 vp, s. 225 todetun mukaisesti pääasiassa aiemman hankintalain 80 §:ssä säädettyä.

Esiopetus-, koululais- ja opiskelijakuljetusten hankintaa koskevassa hankintailmoituksessa ja tarjouspyynnössä havaitut tarkistus- / muutostarpeet

Hankintailmoituksessa ja tarjouspyynnössä liitteineen ovat hankintailmoituksen julkaisemisen jälkeen havaitut seuraavat tarkistus- / muutostarpeet:

ESPD-lomakkeen täydentäminen / hankintayksikön toimesta tehtävät täydennykset

Lomakkeesta puuttuvien merkintöjen johdosta kaikki tarjoajien täytettäväksi tarkoitetut osiot eivät ole tarjouspyynnön liitteenä olevassa ESPD-lomakkeessa mukana. Lomakkeesta puuttuvat kohdat ovat:

- Kaupparekisteriin merkitseminen
- Tarjoajan ottaman ammatinharjoittajan vastuuvakuutuksen vakuutussumma on seuraava:
- Koulutusta ja ammatillista pätevyyttä koskevat tiedot: a) palveluntarjoaja tai urakoitsija itse: Koulutus tai ammatillinen pätevyys:
- Tarjoajalla on käytettävissään seuraavat työvälineet, kalusto tai tekniset laitteet hankinnan toteuttamiseksi: Vaatimukset työvälineille, kalustolle tai teknisille laitteille:
- Tarjoaja aikoo mahdollisesti antaa seuraavan osuuden (ts. prosenttiosuuden) hankintasopimuksesta alihankkijoille:

Kyseiset osiot sisältyvät muihin tarjouspyyntöasiakirjoihin.

Julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 1397/2016 87 §:n mukaan hankintayksikön on vaadittava käytettäväksi yhteistä eurooppalaista hankinta-asiakirjaa alustavana näyttonä siitä, että ehdokas tai tarjoaja täyttää säännöksessä asetetut vaatimukset.

Esiopetus-, koululais- ja opiskelijakuljetusten hankintaa koskevien tarjouspyyntöasiakirjojen voidaan kyseisiltä osin todeta olevan julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun laissa säännellyn vastaisten.

Tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetun lain (1233/2006) mukaisten todistusten ja selvitysten sekä toiminnan vastuuvakuutuksen voimassa oloa koskevan todistuksen toimittamistapa

Julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 1397/2016 87 §:n mukaan:

”Hankintayksikön on vaadittava käytettäväksi yhteistä eurooppalaista hankinta-asiakirjaa alustavana näyttonä siitä, että ehdokas tai tarjoaja täyttää seuraavat vaatimukset:

- 1) mikään 80 ja 81 §:ssä tarkoitetuista poissulkemisperusteista ei koske ehdokasta tai tarjoajaa;
- 2) ehdokas tai tarjoaja täyttää hankintayksikön asettamat 83 §:ssä tarkoitetut soveltuvuusvaatimukset.

Ehdokas tai tarjoaja voi käyttää samaa yhteistä eurooppalaista hankinta-asiakirjaa useissa hankintamenettelyissä osoituksena 1 momentissa tarkoitettujen vaatimusten täyttymisestä edellyttäen, että ehdokas tai tarjoaja vahvistaa asiakirjan sisältämien tietojen olevan edelleen voimassa ja vastaavan hankintayksikön asettamia vaatimuksia.

Yhteinen eurooppalainen hankinta-asiakirja on laadittava sähköisesti käyttäen yhteisen eurooppalaisen hankinta-asiakirjan vakiolomakkeen vahvistamisesta annetussa komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2016/7 vahvistettua vakiolomaketta.”

Lain 88 §:n mukaan:

”Ennen hankintasopimuksen tekemistä hankintayksikön on vaadittava valittua tarjoajaa toimittamaan ajantasaiset todistukset ja selvitykset sen tutkimiseksi, koskeeko sitä 80 §:ssä

tarkoitettu pakollinen poissulkemisperuste ja täytyvätkö hankintayksikön asettamat 83 §:ssä tarkoitetut soveltuvuusvaatimukset. Jos hankintayksikkö vetoaa 81 §:n 1 momentin 1, 2 tai 4 kohdassa tarkoitettuun harkinnanvaraiseen poissulkemisperusteeseen, sen on ennen hankintasopimuksen tekemistä vaadittava valittua tarjoajaa toimittamaan ajantasaiset todistukset ja selvitykset kyseisen harkinnanvaraisen poissulkemisperusteen olemassaolon tutkimiseksi.

Edellä 1 momentissa säädettyä sovelletaan myös puitejärjestelyyn perustuviin ja dynaamisen hankintajärjestelmän sisällä tehtyihin hankintoihin, jos selvityksiä ei ole vaadittu tarjoajia puitejärjestelyyn tai dynaamiseen hankintajärjestelmään hyväksyttäessä. Mitä 1 momentissa säädetään, ei kuitenkaan sovelleta puitejärjestelyyn perustuviin hankintoihin silloin, kun hankinta tehdään puitejärjestelyssä vahvistettujen ehtojen mukaisesti ilman kilpailuttamista.

Hankintayksikkö voi myös milloin tahansa hankintamenettelyn aikana pyytää ehdokkaita ja tarjoajia toimittamaan kaikki tai osan 1 momentissa tarkoitetuista selvityksistä, jos se on tarpeen menettelyn asianmukaisen kulun varmistamiseksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuksi näytöksi on hyväksyttävä tämän lain 80 §:ssä tarkoitettujen pakollisten poissulkemisperusteiden osalta rikosrekisterilain ([770/1993](#)) [6 §:n](#) 8 momentissa ja 6 b §:ssä tarkoitettu ote taikka ehdokkaan tai tarjoajan tai tämän alihankkijan tai sen hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsenen tai edustus-, päätös- tai valvontavaltaa käyttävän henkilön alkuperämaan tai sijoittautumismaan toimivaltaisen viranomaisen antama ote rikosrekisteristä. Rikosrekisteriote ei saa olla kahtatoista kuukautta vanhempi. Hankintayksikkö taikka ehdokas tai tarjoaja tai tämän alihankkija ei saa ottaa jäljennöstä rikosrekisteriotteesta eikä tallettaa sitä itselleen.

Hankintayksikön on poissulkemisperusteiden selvittämisen jälkeen hävitettävä rikosrekisteriote tai palautettava se henkilölle, jota se koskee. Rikosrekisteristä ilmeneviä tietoja ei saa ilmaista muille kuin sellaisille henkilöille, jotka välttämättä tarvitsevat niitä poissulkemisperusteiden selvittämiseksi. Jollei ehdokkaan tai tarjoajan tai tämän alihankkijan sijoittautumismaassa anneta edellä tarkoitettua otetta tai todistusta, niiden sijasta näytöksi on hyväksyttävä ehdokkaan tai tarjoajan edustajan sijoittautumismaan lainsäädännön mukainen valaehtoinen tai vakuutuksella vahvistettu ilmoitus. ([4.6.2021/499](#))

Näytöksi on 81 §:n 1 momentin 1, 2 sekä 4 kohdan osalta hyväksyttävä toimivaltaisen viranomaisen antama todistus. Jollei ehdokkaan tai tarjoajan sijoittautumismaassa anneta tällaisia todistuksia, näytöksi on hyväksyttävä ehdokkaan tai tarjoajan edustajan sijoittautumismaan lainsäädännön mukainen valaehtoinen tai vakuutuksella vahvistettu ilmoitus.

Näyttö ehdokkaan tai tarjoajan taloudellisesta ja rahoituksellisesta tilanteesta voidaan antaa yhdellä tai useammalla liitteessä D luetellulla asiakirjalla. Jos ehdokas tai tarjoaja ei hyväksyttävästä syystä voi toimittaa hankintayksikölle sen pyytämiä asiakirjoja, se saa osoittaa taloudellisen ja rahoituksellisen tilanteensa jollakin muulla hankintayksikön hyväksymällä asiakirjalla.

Ehdokkaan tai tarjoajan teknisestä pätevyydestä voidaan antaa näyttö yhdellä tai useammalla liitteessä D luetelluista tavoista hankinnan kohteen luonteen, määrän tai laajuuden ja käyttötarkoituksen mukaan.

Hankintayksikkö ei saa vaatia valittua tarjoajaa toimittamaan näyttöä 1 momentissa mainittuihin tarkoituksiin, jos hankintayksikkö voi saada tarvittavat todistukset, selvitykset ja muut tiedot Suomessa tai muussa Euroopan talousalueen valtiossa olevasta maksuttomasta tietokannasta. Tarjoajaa ei saa vaatia toimittamaan asiakirjanäyttöä, jos hankintayksiköllä on tarvittavat ajantasaiset asiakirjat jo hallussaan.”

Lain 79 §:n mukaan:

”Ennen tarjousten valintaa hankintayksikön on tarkistettava, että seuraavat edellytykset täyttyvät:

1) tarjous on hankintailmoituksessa ja hankinta-asiakirjoissa asetettujen vaatimusten, ehtojen ja perusteiden mukainen;

2) tarjouksen on antanut tarjoaja, jota ei ole suljettu menettelyn ulkopuolelle 80 tai 81 §:n nojalla ja joka täyttää hankintayksikön asettamat 83 §:ssä tarkoitetut soveltuvuusvaatimukset.

Avoimessa menettelyssä hankintayksikkö voi tarkistaa tarjousten vaatimustenmukaisuuden ja vertailla tarjoukset ennen 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua tarkistamista. Hankintasopimusta ei kuitenkaan voida tehdä sellaisen tarjoajan kanssa, joka olisi tullut sulkea menettelystä 80 §:n nojalla tai joka ei täytä hankintayksikön asettamia soveltuvuusvaatimuksia.

Hankintayksikkö voi päättää olla tekemättä hankintasopimusta 93 §:ssä tarkoitetun kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen jättäneen tarjoajan kanssa, jos se on todennut, ettei tarjous ole 81 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettujen ympäristö-, sosiaali- ja työoikeudellisten velvoitteiden mukainen.”

Lain 83 §:n mukaan:

”Hankintayksikkö voi asettaa ehdokaiden tai tarjoajien rekisteröitymistä, taloudellista ja rahoituksellista tilannetta sekä teknistä ja ammatillista pätevyyttä koskevia 84–86 §:ssä tarkoitettuja vaatimuksia. Vaatimuksista on ilmoitettava hankintailmoituksessa. Vaatimusten tulee liittyä hankinnan kohteeseen ja ne on suhteutettava hankinnan luonteeseen, käyttötarkoitukseen ja laajuuteen. Vaatimuksilla tulee voida asianmukaisesti varmistaa, että ehdokkaalla tai tarjoajalla on oikeus harjoittaa ammattitoimintaa ja että sillä on riittävät taloudelliset ja rahoitusta koskevat voimavarat sekä tekniset ja ammatilliset valmiudet toteuttaa kyseessä oleva hankintasopimus. Ehdokkaat tai tarjoajat, jotka eivät täytä hankintayksikön asettamia vähimmäisvaatimuksia, on suljettava tarjouskilpailusta.”

Markkinaoikeus on ratkaisussaan MAO:564/20 tulkinut tarjoajaa koskevien, tilaajan selvityselvöllisyydestä ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetun lain 1233/2006 mukaisten sekä muiden tarjoajan soveltuvuutta koskevien todistusten ja selvitysten, liittämistä tarjoukseen koskeneen vaatimuksen julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain vastaiseksi. Ratkaisussa todetun mukaan vaatimus tarjouksen antamisesta kaikkine soveltuvuutta koskevine tietoineen ja selvityksineen on voinut muodostua varsin työlääksi, eikä hankintalain ja -direktiivin tarkoitus muun ohella tarjoajien selvitystoimenpiteiden yksinkertaistamisesta ole toteutunut. Menettely on päätöksen mukaan myös ollut omiaan vaikuttamaan sekä suomalaisten että ulkomaisten tarjoajien tarjousten jättämiseen ja halukkuuteen osallistua tarjouskilpailuun. Kyseisessä tapauksessa tarjouksen liitteeksi edellytettiin tilaajavastuulain mukaisten todistusten ja selvitysten lisäksi todistukset tai selvitykset liikevaihdosta, luottokelpoisuudesta, vakuutuksista ja laadunvarmistuksesta. Tarjouslomakkeella on lisäksi vaadittu runsaasti muiden soveltuvuutta koskevien tietojen ilmoittamista. Sääntelyssä on markkinaoikeuden mukaan lähdetty siitä, että soveltuvuusvaatimusten alustavaksi täyttämiseksi riittäisi vain ESPD-lomakkeessa esitetty vakuutus asianomaisten vaatimusten täyttymisestä, ja vain voittanut tarjoaja esittäisi tarvittavat selvitykset tarjousten vertailun jälkeen.

Markkinaoikeuden käsiteltävänä olleessa tapauksessa MAO:H250/2022 on tilaajan selvityselvöllisyydestä ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetun lain 1233/2006 mukaiset, tarjoajan soveltuvuutta koskevat todistukset ja selvitykset samoin edellytetty liitettäväksi tarjoukseen. Muita tarjoajan soveltuvuutta koskevia todistuksia tai selvityksiä ei ole edellytetty. Markkinaoikeus on arvioinnissaan todennut, että hankintayksikön olisi tarjoajien tasapuolisen kohtelun vaatimus huomioon ottaen tullut sulkea voittanut tarjoaja tarjouskilpailusta puuttuneen soveltuvuuden perusteella. Tarjoaja oli toimittanut tarjouksensa liitteenä Luotettava kumppani -raportin, jonka päiväys (raportin hakupäivä) oli ollut vanhempi kuin tarjouksessa edellytetty 17.6.2021 (26.5.2021). Markkinaoikeus ei tapauksen käsittelyn yhteydessä tarkastellut kysymystä, voitiinko kyseiset todistukset ja selvitykset vaatia toimitettaviksi tarjouksen liitteinä.

Esiopetus-, koululais- ja opiskelijakuljetusten hankintaa koskevissa tarjouspyyntöasiakirjoissa on edellytetty tarjoajan soveltuvuuden osoittavat todistukset, selvitykset ja tiedot liitettäväksi tarjoukseen. Vaatimus on mainittuna tarjouspyynnössä, minkä lisäksi tarjouslomakkeeseen sisältyvät kohdat, joihin todistusten lataukset vaaditaan. Tarjouspyynnössä on todettu, että hankintayksikkö voi tarvittaessa pyytää tarjoajaa toimittamaan tarjouksesta puuttuvat, tarjoajan kelpoisuutta koskevat asiakirjat, ja että hankintayksikkö voi tarkistaa tarjoajan taloudelliset edellytykset ja luottotiedot yleisesti käytetyistä rekistereistä. Tarjouspyynnön liitteenä olevassa ESPD-lomakkeessa on viitattu todistusten ja selvitysten toimittamiseen julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetussa laissa säädetyn mukaisesti.

Esiopetus-, koululais- ja opiskelijakuljetusten hankintaa koskevien tarjouspyyntöasiakirjojen voidaan todeta olevan kyseisiltä osin ristiriitaisten, ja osin julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain vastaisten. Asetettu vaatimus todistusten ja selvitysten liittämisestä tarjoukseen on saattanut rajoittaa / kaventaa tarjoajien yhdenvertaisia mahdollisuuksia ja halukkuutta tarjouskilpailuun osallistumiseen.

Kaupparekisteriin, ennakkoperintärekisteriin, arvonlisäverovelvollisten rekisteriin ja työnantajarekisteriin kuuluminen

Tarjouspyynnössä on todettu, että tarjoajan tulee olla rekisteröitynä kaupparekisteriin, ennakkoperintärekisteriin ja arvonlisäverovelvollisten rekisteriin. Lisäksi tarjoajan tulee olla rekisteröitynä työnantajarekisteriin, mikäli tarjoajalla on palveluksessaan työntekijöitä. Ulkomaisten tarjoajien osalta ovat soveltuvuusvaatimusten täyttymisen osoittamisen tavat kuvatut alkuperäisessä tarjouspyynnössä erikseen. Lainsäädäntö ei kaikissa tilanteissa edellytä kyseisiin rekistereihin rekisteröitymistä, mikä olisi tullut huomioida muotoilussa, esimerkiksi: ”Tarjoajan tulee olla rekisteröitynä kaupparekisteriin, ennakkoperintärekisteriin, arvonlisäverovelvollisten rekisteriin ja työnantajarekisteriin, mikäli lainsäädäntö edellyttää rekisteröitymistä.”

Tarjouspyynnön liitteenä olevassa ESPD-lomakkeessa tiedot ovat tarkoitetun mukaiset, lukuun ottamatta kaupparekisteriä koskevaa kohtaa, johon ei hankintayksikön toimesta ole tehty merkintää, ja joka siten ei ole lomakkeessa mukana.

Esiopetus-, koululais- ja opiskelijakuljetusten hankintaa koskevien tarjouspyyntöasiakirjojen voidaan arvioida olevan kyseiseltä osin puutteellisten, epäselvien ja tulkinnanvaraisten.

Epäselvyydet tarjouspyyntöasiakirjoissa

Tarjouspyyntöasiakirjoissa on edellä todetun lisäksi havaittu ristiriitaisuuksia / tulkinnanvaraisuuksia ESPD-lomakkeen ja muiden tarjouspyyntöasiakirjojen välillä (lomakkeen täyttäminen erikseen alihankkijoiden osalta) sekä toiminnan vastuuvakuutuksen voimassaoloaikaavaatimusta koskien.

Julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 1397/2016 67 §:n mukaan:

”Tarjouspyyntö, neuvottelukutsu ja niiden liitteet on laadittava niin selviksi, että niiden perusteella voidaan antaa keskenään vertailukelpoisia tarjouksia.

Jos tarjouspyyntö ja hankintailmoitus eroavat sisällöltään, noudatetaan hankintailmoitusta.”

Lain 68 §:n mukaan:

”Tarjouspyynnössä, hankintailmoituksessa, ehdokkaille osoitetussa kutsussa tai niiden liitteissä on oltava:

1) hankinnan kohteen määrittely tai hankekuvaus sekä hankinnan kohteeseen liittyvät muut laatuvaatimukset;

- 2) viittaus julkaistuun hankintailmoitukseen;
- 3) määräaika tarjousten tekemiselle;
- 4) osoite, johon tarjoukset on toimitettava;
- 5) kieli tai kielet, joilla tarjoukset on laadittava;
- 6) tarjousasiakirjojen esittämistä ja muotoa koskevat muut vaatimukset;
- 7) kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä neuvottelujen alkamispäivä sekä neuvotteluissa käytettävä kieli tai kielet;
- 8) ehdokkaiden tai tarjoajien taloudellista ja rahoituksellista tilannetta, teknistä soveltuvuutta ja ammatillista pätevyyttä koskevat ja muut vaatimukset sekä pyyntö täydentää yhteinen eurooppalainen hankinta-asiakirja ja luettelo asiakirjoista, joita ehdokkaan tai tarjoajan sekä tarjouskilpailun voittaneen tarjoajan on soveltuvuuden arviointia varten toimitettava;
- 9) kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteet ja niiden suhteellinen painotus, kohtuullinen vaihteluväli tai poikkeuksellisissa tapauksissa vertailuperusteiden tärkeysjärjestys;
- 10) tarjousten voimassaoloaika;
- 11) keskeiset sopimusehdot;
- 12) muut tiedot, joilla on olennaista merkitystä hankintamenettelyssä ja tarjousten tekemisessä.”

Vakuutus pakotteita koskien

Alkuperäiseen hankintailmoitukseen / tarjouspyyntöön kuuluvaan / osana tarjousta täytettävään ESPD-lomakkeeseen sisältyy kohta ”Syyllistyminen ammatin harjoittamiseen liittyvään vakavaan virheeseen (III osa C-kohta). Tarjouspyyntöasiakirjoihin olisi kohtaan kytkeytyen ollut tarkoituksenmukaista sisällyttää tarjoajalta edellytettävän vakuutuksen antaminen Euroopan unionin, Yhdistyneiden kansakuntien ja Suomen viranomaisten asettamia pakotteita ja varojen jäädyttämistä koskien. Vastaavan osion sisällyttäminen tarjouspyynnön liitteenä olevaan sopimusluonnokseen olisi samoin ollut perusteltua. Pakotteita koskeva sääntely ja päätökset ovat hankintayksikköä velvoittavia.

Esiopetus-, koululais- ja opiskelijakuljetusten hankintaa koskevien tarjouspyyntöasiakirjojen voidaan arvioida olevan kyseisiltä osin puutteellisten.

Esiopetus-, koululais- ja opiskelijakuljetuksia koskevassa hankintakilpailutuksessa eteneminen

Oikeudellisen sääntelyn ja oikeuskäytännöstä ilmenevän sääntelyn tulkinnan arvioidaan edellyttävän esiopetus-, koululais- ja opiskelijakuljetuksia ajalle 1.8.2025-31.7.2026 / Osakokonaisuus 5 koskevan hankinnan keskeyttämistä, ja uuden hankintailmoituksen julkaisemista hankinnan toteuttamiseksi. Hankinnan keskeyttämiselle arvioidaan olevan todellinen ja perusteltu syy.

Perustelut ratkaisulle:

Tarjouspyyntöasiakirjojen arvioidaan edellä esiin tuotuun perustuen olevan tarkastelluilta osin puutteellisten, epäselvien ja tulkinnanvaraisten, ja osin julkisista hankinnoista ja käyttöoikeus-sopimuksista annetun lain 1397/2016 vastaisten. Asetetut vaatimukset ovat osin saattaneet rajoittaa / kaventaa tarjoajien yhdenvertaisia mahdollisuuksia ja halukkuutta tarjouskilpailuun osallistumiseen. Koska tarjouspyyntöasiakirjoihin on sisältynyt osin julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain vastaisia kohtia, arvioidaan hankinnassa etenemisen edellyttävän korjausilmoituksen sijaan hankinnan keskeyttämistä ja uuden hankintailmoituksen julkaisemista.

Hankinnan keskeyttäminen ei vaaranna tarjoajien tasapuolista ja syrjimätöntä kohtelua, sillä hankinnasta esitetään julkaistavaksi uusi hankintailmoitus, jossa esiin nousseet, tarkistettavat seikat huomioidaan. Hankinnan keskeyttäminen ja uuden, tarkistetun hankintailmoituksen julkaiseminen turvaavat tarjoajien yhdenvertaisia mahdollisuuksia tarjouskilpailuun osallistumiseen.